

Bilim tarihinin en ahlâksız deneyi ve günümüzdeki sonuçları

Bir aile faciası ve iki intiharla biten ve baştan aşağıya yalanlarla desteklenen bir "bilimsel" deney, bugünün toplumsal cinsiyetçilerine yol göstermeye devam ediyor.

Ümit ŞİMŞEK, 24 Ekim 2018

<https://yazarumit.com/bilim-tarihinin-en-ahlaksiz-deneyi-ve-gunumuzdeki-sonuclari/>

Kanadalı Janet ve Ron Reimer, 1965 yılının 22 Ağustos’unda dünyaya gelen ikizlerini kucaklarına aldıklarında, onları tarihin en ahlâksız bilimsel deneyi için kobay olarak yetiştireceklerini nereden bilebilirlerdi?

Manitoba eyaletinin Winnipeg şehrinde yaşayan Reimer’ler, o günden sonraki sekiz aylarını dünyanın en mutlu çiftlerinden biri olarak geçirdiler. Ron, doğuma birkaç hafta kala iş değiştirerek maaşını ikiye katlamıştı. İkiz babası olduktan birkaç ay sonra bir maaş zammı daha aldı, genç evliler de bu fırsatı değerlendirerek şehrin daha güzel bir yerinde geniş bir eve taşındılar. İkizler sekizinci aylarına girinceye kadar herşey güzel ve mutlu bir seyir takip etti.

Reimer’ler, ikizleri bir sünnet operasyonu için yatırdıkları hastaneden 27 Nisan 1966 sabahı bir telefon aldılar. “Ufak bir kaza” olmuştu ve gelip doktoru görmeleri gerekiyordu.

Anne ile baba hastaneye vardıklarında, “ufak kazanın” ikizlerden Bruce[1] adlı olanının organını tamamıyla yakan bir kaza olduğunu öğrendiler.

Çiftin o günden sonraki ayları kâbuslar içinde geçti. İki rakip gazete çok geçmeden olayı duydu ve sayfalarına taşıdı. Gerçi haberde çocuğun adı geçmiyordu, ama “Ya duyulursa?” korkusu, aileyi sürekli tedirgin ediyor ve tedbirli davranmaya zorluyordu.

Meş’um kazanın üzerinden on ay kadar geçtikten sonra, bir Şubat akşamı, Ron ve Janet televizyon seyredirken, John Money adlı bir doktorun katıldığı programa rast geldiler. Bu programda Dr. Money, Baltimore’daki Johns Hopkins Hastanesinde gerçekleştirilen cinsiyet değiştirme ameliyatlarının harikulâde sonuçlarından (!) bahsediyordu.

O akşam televizyondan işittikleri, Reimer çiftine, sünnet kazasından sonra Winnipeg’deki plastik cerrahî uzmanlarının kendilerine söylediklerini hatırlattı:

Baltimore’daki bir adam, Bruce’u kız çocuğu olarak yetiştirmelerinde yardımcı olabilirdi.

Reimer’ler o zaman bu teklife aldırış etmemişlerdi. Ama Baltimore’daki adam televizyon programında bu işi o kadar etkili bir şekilde anlatıyordu ki, Ron ve Janet, birden bire hayatlarını kurtaracak bir çözümlerle karşılaştıklarını düşünmekten kendilerini alamadılar.

Sunucu, Money'e soruyordu:

“Dr. Money, şu bir gerçek değil mi: Bir eşcinsel size gelip ‘Ben hadım edilmek istiyorum’ diyor ve bu konudaki kararı siz – veya Johns Hopkins Hastanesindeki bir heyet – veriyorsunuz?”

“Evet, eğer bu şekilde ifade etmeyi tercih ediyorsanız, doğru.”

“Fakat iş hadım etmekle de kalmıyor. Siz bu kişiye hormon zerk ederek onu bir kadın haline değil, fakat kadın organları taşıyan bir erkek haline değiştiriyorsunuz. Böylece yalnız psikiyatristlerin değil, muhtemelen Tanrının da vermek istemeyeceği bir kararı üstlenmiş ol- muyor musunuz?”

Dr. Money, bu soruya “Siz Tanrının safında benimle tartışmak ister misiniz?” diye karşılık verince, sunucu “Sadece Tanrının bu konuyla bir ilgisi olup olmadığı konusundaki inancınızı öğrenmek istemiştim” dedi. Money bu soruyu da sözü başka tarafa çekerek geçiştirdi.

Ron ile Janet programı sonuna kadar seyrettiler. Dr. Money'in hararetle savunduğu “ocuğun hangi cinsiyetle doğduğu önemli değildir; siz onun cinsiyetini birinden diğerine değiştirebilir- siniz” tezi onlara inandırıcı gelmişti.

Program biter bitmez, Ron, Dr. Money'e bir mektup yazarak Bruce'un macerasını anlattı.

Mektuba hemen cevap geldi. Dr. Money, bebek hakkında son derece iyimser şeyler söylüyor ve onu hiç vakit kaybetmeden Baltimore'a getirmelerini söylüyordu.

Money'nin bu telâşı her ne kadar Reimer'lerin dikkatini çektiyse de üzerinde fazla durmadı- lar. Tam bir ümitsizlik içinde geçen aylardan sonra, hiç değilse kendilerini dinleyen ve onlara cevap veren birisini bulmuşlardı.

Money açısından ise bu bulunmaz ifte fırsattı. O, ikizlerden biri üzerinde deneylerini yapar- ken, aynı özellikleri taşıyan ikizini de kontrol için kullanacaktı.

İlk görüşmelerinde Dr. Money genç ifte bebeklerinin cinsiyetini değiştirmekle kavuşacakları avantajları ağzı kalabalık bir pazarlamacı maharetiyle anlattı. Cinsiyet değiştirdikten sonra Bruce her bakımdan bir kız olarak büyüyecek, yetişkin çağa geldiğinde de ocuk doğurmak hariç bir kadını kadın yapan bütün özellikleri taşıyacaktı. Evlendiğinde ise, tıpkı kısır çiftler gibi, ocuk işini evlât edinmek suretiyle çözüme kavuşturmak pekâlâ mümkündü.

Reimer ifti Dr. Money'i büyük bir hayranlıkla dinledi ve ağzından çıkan her sözü tasdik etti. Janet yıllar sonra bu görüşmeyi “Ona bir tanrı gözüyle bakıyordum” sözleriyle anlatacaktı.

Amerika'dan döner dönmez Janet ile Ron, bebeklerine kız muamelesi yapmaya koyuldular. Bebeğin saçını tıraş etmeyip uzamaya bıraktılar; bu arada Janet “kızının” pijamalarını dikieş

makinesiyle geceliklere çevirdi. Bebeğin adını da Dr. Money'nin tavsiyesine uyarak Brenda yaptılar.

Nihayet, 3 Temmuz 1967 günü, Brenda, yirmi iki aylık iken, Johns Hopkins Hastanesinde jinekolojik operasyon masasına yattı ve hadım edildi. Anne ile baba, oğullarıyla girdikleri hastaneden kız çocuğu sahibi olarak çıktılar – yahut öyle yaptıklarını düşünüyorlardı.

Janet ilk hayal kırıklığını ikizlerinin ikinci yaş gününden biraz önce yaşadı. Brenda'ya kendi gelinliğinden keserek özene bezene diktiği elbiseyi giydirmek istemiş, ancak Brenda buna direnerek elbiseyi parçalamaya çalışmıştı.

“Tanrım,” diyordu Janet, “kız olmadığını biliyor ve olmak da istemiyor.” Ama büsbütün ümidini de kesmemişti. Belki ona kız olmayı öğretebilir, bundan hoşlanmasını sağlayabilirdi.

Takip eden yıllar, anne ve baba için, Brenda'ya kız olmayı öğretme çabalarıyla geçti. Ona bir sürü bebek aldılar. Dört yaşında iken ikiz kardeşi Brian babasının tıraş takımlarıyla oynadığında Brenda da bunu istediği zaman “Kızlar tıraş olmaz” deyip ona oynaması için annesinin makyaj malzemelerini verdiler, ama o dönüp de bunlara bakmadı. Oturuşuyla, kalkışıyla, yürüyüşüyle, konuşmasıyla, ilgi duyduğu oyuncak ve oyun türleriyle, Brenda tam bir erkek çocuğu gibi davranıyordu. Kendisine alınan oyuncak dikiş makinesiyle oynamak yerine, babasının takım çantasından aşırıldığı tornavida ile oyuncak makineyi açıp içini kurcalamayı tercih ediyordu.

Anne ile baba bu durum karşısında ne kadar endişeye kapılsalar da, Dr. Money'nin “kızları hakkında en küçük bir şüphe taşımamaları” konusundaki kesin uyarılarını hatırlayınca, problemi daha da büyütmemek için çocuğun üzerine düşmüyorlardı. Yazışmalarında Brenda'nın erkeksi davranışlarından söz ettiklerinde de Dr. Money bunları bir tür “erkek fatma” tavırları olarak nitelemiş ve ileride bir problem teşkil etmeyeceği hususunda onları temin etmişti.

İkizler anaokuluna başladıklarında da aynı problem devam etti. Sınıftaki bütün kızlar saçlarını taramakla yahut bebekleriyle vakit geçirirken Brenda bunlardan hiçbirine iştirak etmiyordu. Onun hayalinde büyüyünce çöpçü olmak vardı. “Hem kolay iş, hem de iyi para” diyordu. Dr. Money ise her seferinde bu durumun geçici olduğunu ve ileride tamamen düzeleceğini söyleyerek anne ile babayı rahatlatıyordu.

Dr. Money bu arada Brenda'ya cinselliği öğretmeye kararlıydı ve bu uğurda hiçbir ahlâkî kural tanımaya niyeti yoktu. İkizlerin anne ve babasından çocukların gözü önünde ilişkiye girmelerini istediye de bunu yaptıramadı. Ancak Janet, Brenda'nın yanında çıplak dolaşmaya razı oldu, fakat bu da Brenda'da nefretten başka bir duygu uyandırmadı.

Lâkin Dr. Money'nin dünyasında rezilliğin sınırı yoktu. Muayene sırasında ikiz kardeşleri bağıra çağıra çırılçıplak soyduruyor ve onlara ilişki halindeki yetişkinlerin resimlerini göstere-

rek çeşitli pozisyonların talimini yaptırıyor, bu arada polaroid makine ile resimlerini çekiyordu. Bu sırada ikizler altı yaşında idi.

Money, Brenda'nın üzerinde yürütmekte olduğu çalışmaları 1972 yılının son günlerinde bilim çevrelerine açıkladı. Fakat onun açıkladığı şey, gerçekte olup bitenlerden farklı bir versiyon idi.

Money'nin versiyonuna göre, olup bitenler olağanüstü bir başarıyı sergiliyordu. Brenda, kardeşi Brian'a göre kayda değer bir tezat teşkil edecek davranışlar gösteriyor, meselâ Brian araba ve âletlerle oynarken o bebeklerle ve bebek arabasıyla oynamayı tercih ediyor, Brian'ın savrukluğuna karşı o temizliğe ve düzenliliğe dikkat ediyor, Brian mutfaktan nefret ederken o mutfakta iş yapmayı seviyordu.

Dr. Money, bu "açıklamaları" ünlü eseri *Man & Woman, Boy & Girl* (Adam ve Kadın, Oğlan ve Kız) adlı meşhur eserinde yaptı. Biyolojik cinsiyete karşı "toplumsal cinsiyet" kavramını kullanan ve insanların yetişme tarzlarına göre belirli cinsiyetleri benimseyebileceğini öne süren feministler de bu açıklamaları havada kaptı. Zaten feministlerin temel kavramlarından biri, belki en önemlisi olan "toplumsal cinsiyet" (social gender) tamlamasında geçen "gender" kelimesini *sex* kelimesine alternatif olarak feministlere tanıtan da Dr. John Money olmuştu.

Money'nin kitabında defalarca atıfta bulunduğu ve uzun tasvirlerle anlattığı İkizler Vak'ası, feminist literatürde ışık hızıyla yayıldı ve o hızla ders kitaplarına kadar girdi. Her ne kadar insanlarda biyolojik cinsiyete dayanan davranış farkları mevcut olsa da, yetişme tarzları gibi etkenlerle bu farklılıklar giderilebiliyordu. İkizler Vak'ası bunu kesin bir şekilde ispatlamıştı! Ünlü seks araştırmacıları Masters and Johnson ile Robert Kolodny, *Textbook of Sexual Medicine*'in (Cinsel Tıp Ders Kitabı) 1979 yılına ait cildinde, bu vak'ayı "ikna edici bir delil" olarak tasvir ettiler. *New York Times*, kitap ekinde Money'nin kitabını "Kinsey raporundan sonra sosyal bilimler alanında çıkan en önemli eser" olarak övdü. Feministlerin çabalarıyla, sosyal bilimlerden pediatrik ürolojiye kadar bir dizi bilim dalında ders kitapları bu vak'ayı hemen sayfalarının arasına katıverdiler.

Bilim dünyasını kasıp kavuran Money fırtınasından etkilenmeyen nadir kişiler de vardı şüphesiz. Kentucky Üniversitesi öğretim üyelerinden Dr. Milton Diamond bunlardan biriydi.

Diamond, Money'nin tek bir vak'adan bu kadar büyük ve kesin sonuçlar çıkarmasını şüpheyle karşılıyordu. Ayrıca, Louisville Çocuk Hastanesinde interseks hastalarıyla yaptığı mülâkatlarda, Diamond, Money'nin kitabında yazılanların tam tersi sonuçlar gözlemişti.

Bu arada Brenda ilkokula başlamış, okul müdürü de Brenda'nın durumunda fark ettiği gariplikler sebebiyle onu Çocuk Rehberlik Kliniğine havale etmişti. Burada Brenda'yı muayene

eden psikiyatristler, vak'anın hiç de Money'nin kitabında anlatılanlara benzemediğini gördüler. Dr. Money ise Brenda'da gözlenen durumların "fanatik hastane korkusu" olduğunu söylüyordu. Klinikteki hekimler Brenda'nın bu korkuyu atlatmasında yardımcı olabilirlse, Brenda'yı tam anlamıyla kadın yapacak son operasyonlar ve hormon tedavisi de gerçekleşecek, ortada hiçbir problem kalmayacaktı. Hattâ, Money'e göre, Brenda'nın erkeksi davranışları karşısında onun için lezbiyenliği de bir alternatif olarak düşünmek gerekiyordu!

Money-Brenda-aile-okul-klinik arasında cereyan eden bir hayli çekişme ve gidip gelmelerden sonra, nihayet, Klinikte Mary McKenty adında bir psikiyatrist olayı çözdü ve Brenda ile iletişim kurmayı başardı. 1979 yılının Eylül ayı idi ve Brenda on dört yaşına gelmişti. Bu sırada Brenda isyan bayrağını iyice açmış, kız gibi davranmayı bütünüyle terk etmiş, erkeksiliğin de ötesinde kabadayılığa varan tavırları sebebiyle "mağara kadını" yahut "goril" gibi isimlerle anılır olmuştu. Diğer taraftan, birkaç sene önce yine bu sıkıntılardan dolayı bir intihar teşebbüsünde bulunmuş olan Brenda'nın annesi Janet de tekrar ağır bir depresyona girdi ve bir ay hastanede tedavi gördü. Ancak taburcu olmak da Janet için depresyona kaldığı yerden devam etmekten başka bir mânâya gelmeyecekti. Ron ise viski ve televizyonla kendisini oyalamaya çalışıyordu.

Bir süre sonra doktorlar Brenda'ya gerçeği anlatmaktan başka çıkar yol kalmadığı sonucuna vardılar. Ve 1980 yılının 14 Mart günü babası Brenda'ya olup biteni anlattı.

Brenda'nın tepkisi karışıktı. Hissettikleri arasında öfke de vardı, hayret de. Ama baskın çıkan duygu, rahatlama idi. "Birden bire, o güne kadar niçin böyle davrandığımı anladım; demek ki deli değilmişim" diyordu. Babasına sorduğu ilk soru ise şu oldu:

"Peki, yeni doğduğumda benim adım neydi?"

Brenda, Bruce adını beğenmedi. Sonraki günlerde yeni seçeceği ismi uzun uzun düşündü. Kendisine en sempatik gelen isim David idi. Bunun da feministleri hiç de memnun etmeyecek bir gerekçesi vardı:

Kitab-ı Mukaddes'te devle savaşan ve onu yenen kiral peygamber olarak kıssası geçen Davud Aleyhisselâmın ismi olduğu için bundan hoşlanıyordu. Brenda (yeni adıyla David), erkeklerin savaşmak, kadınların da çocuk yetiştirip ev işi yapmak için yaratıldığı fikrini temelden reddederek toplumun onları belirli duyguları benimsemeye yönlendirdiğini iddia eden ve bu amaçla toplumsal cinsiyet formülünü geliştiren feministlere hayatının golünü bu tercihiyle atıyordu!

Bundan sonraki birkaç sene, David için birkaç düzine ameliyat demektir. On sekizini doldurmasına az bir zaman kala, David yeni görünümüyle ortaya çıktı. İkiz kardeşi Brian onu kuzeni olarak tanıttı. Brenda ise uzaktaki akrabalarını ziyarete gitmişti; bir süre sonra da bir trafik kazasında öldüğü haberi ulaşacaktı.

Bu hikâyenin ömrü uzun sürmedi. Meselenin aslı ortaya çıkıp da kulaktan kulağa yayılınca, bu da David'i tekrar bunalımların içine itti. Bu arada, ikiz kardeşi on dokuz yaşına geldiği zaman evlenmiş, 1988'e kadar da iki çocuk sahibi olmuştu. Kısa bir süre sonra kardeşi Brian ile eşi, David'i yirmi beş yaşında dul bir kadınla tanıştırdı. Kadın herşeyi biliyordu ve David ile evlenmeye razıydı. David de böylece hem bir yuva kurma, hem de kadının ilk evliliğinden olma üç çocuğuna babalık yapma fırsatına kavuşmuş oluyordu.

Dr. John Money ile feminist cephe ise olup bitenlerden hiç de etkilenmişe benzemiyordu. Her ne kadar Money 1980'den itibaren konuşma ve yazılarında İkizler Vak'asından söz etmeyi bıraktıysa da, çocukların istenen cinsiyete yönlendirilebileceği şeklindeki iddiasından hiçbir zaman geri adım atmadı.

Bu arada BBC 1979 sonlarında İkizler Vak'asını içine alan bir program yapmış ve bu programda Money'nin yanı sıra, onun çalışmalarına öteden beri şüpheyle yaklaşan Dr. Milton Diamond'u da konuşturmuştu. Ne var ki, program ekibinden Martin Smith'in bu iki ünlü isim arasında geçen "kanlı bir bilim savaşı" olarak nitelediği program, bilim dünyasında hiçbir yankı uyandırmadı. Sadece, feminist bilim adamları birer ikişer ders kitaplarından İkizler Vak'asını sessizce çıkarmaya başladılar. Ama aralarından BBC'nin programıyla ilgili olarak tek kelime eden kimse çıkmadı. Dr. Diamond, "Bunu görmezden geldiler, çünkü işitmek istedikleri şey bu değildi" sözleriyle durumu açıklıyordu.

O yıllarda – daha önce geçtiği gibi – Dr. Money'nin çalışmasını büyük bir başarı olarak ilân eden *New York Times*, 1997'ye gelindiğinde bu vak'anın başarısızlığını birinci sayfadan haber olarak verecek, *Time* dergisi de aynı yönde tam sayfalık bir yazı yayınlayacak, ama bütün bunlar da feministler cephesinden herhangi bir ses getirmeyecekti.

Dr. John Money'nin yıllarca süren sahte deneyi bir aileye sadece hayatlarını zehir etmekle kalmadı, aile efradından ikisinin de canını aldı.

İlk kurban, David'in ikiz kardeşi idi. Her ne kadar sonunda düzlüğe çıkmış görünseler de, ailece yıllar boyu içinden geçtikleri felâketler Brian'ı iyice yıpratmıştı. Sonunda kendisini alkole verdi, işini kaybetti, evliliği sona erdi, kendisine şizofreni teşhisi kondu. 2002 yılının baharında birgün yalnız yaşadığı evde ölü bulundu. Ölüm sebebi olarak teskin edici ilaçlarla alkol karışımından ileri gelen zehirlenme kayıtlara geçti.

4 Mayıs 2004 günü de ikizlerin diğeri ve maceranın asıl kahramanı David intihar etti. Hayatının ilk aylarından itibaren başından geçen talihsizliklerin üzerine kardeşinin ölümü ve ailevî tatsızlıklar da eklenince, bir gün evinden aldığı tüfekle bir marketin park alanına arabasını çekti ve orada hayatına son verdi.[2]

İkizlerin arkasından Dr. John Money de çok fazla yaşamadı. 2006 Temmuz’unda Parkinson hastalığının yol açtığı komplikasyonlar sebebiyle 84 yaşında öldü.

John Money, ardında iki ceset, bir perişan aile ve kötü bir nâmin yanı sıra, feminizm için servet değerinde bir miras daha bıraktı: “gender” kelimesi.

Bu kelime, Money’den önce “cinsiyet” anlamında pek kullanılmaz, ancak kelimelerdeki erkeklik ve dişiliği (müzekker veya müennes olma hali) ifade edecek şekilde kullanılırdı. Money bu kelimeyi “sex” kelimesine alternatif olarak kullanılır hale getirdi. Bu sayede, konuyu kesin bir gerçek olan biyolojik cinsiyetten ayırarak tartışılabilir bir alana çekmiş oldu. Feministler de hiç gecikmeden bu temelin üzerine, toplumsal hayatta her iki cinsin eşitliğini savunan “social gender” (toplumsal cinsiyet) binasını diktiler.

Her ne kadar Dr. Money’nin ahlâksız deneyi erkek ve kadınların yaratılıştaki asla eşit olmadıkları gerçeğini ortaya çıkardı ise de, feministler bu evrensel ve bilimsel gerçeğe aldırış etmezsiniz “toplumsal cinsiyet eşitliği” yalanını savunmaya devam ediyorlar. Ve sonuç da alıyorlar.

Bu sonuçlardan bir tanesi, Türkiye Cumhuriyetinin Avrupa Konseyi tarafından dayatılan ve “İstanbul Sözleşmesi” adıyla anılan kepaşelikler mecmuasını çekincesiz olarak kabul etmesi ve bu belgenin ruhunu teşkil eden “toplumsal cinsiyet eşitliği” masalını toplum hayatının bütün safhalarında hakim hale getirmek için devletin cümle imkân ve kuvvetlerini seferber etmesi şeklinde tecellî etti.

Şimdi ana okullarından üniversitelere kadar her yerde bu masal okutuluyor.

Dr. John Money öldü, ama iki tane cesetle doymayan habis ruhu şimdi aramızda, hepimizi Cehenneme çağırıyor!

.....

[1] Talihsiz bebek daha sonra iki farklı adla anılacaktır: Brenda ve David. Karışıklığa yol açmaması için bunların her üçünün de hayatının farklı dönemlerinde aynı kişiye ait isimler olduğunu hatırlatalım.

[2] Yazının buraya kadarki kısmına ait bilgiler şu kitaptan özetlenmiştir: John Colapinto, *As Nature Made Him: the Boy Who Was Raised as a Girl* (e-book), New York, Harper Perennial.